

העם

סופו של עקשן

כשנודע לעם כי ארנסט בוין מת, עלי בו זכרונות נשכחים מימים לא רחוקים ביותר. האיש, שפעמיים ניסו להתנקש בחייו ושמת, בכל זאת, מות טבעי אחרי שפרש מתפקידו, הטביע את חותמו יותר מכל אדם אחר על יצירת המדינה.

בתמונה נזכר האזרח שרק לפני 4 שנים היו רוב מנהיגי המדינה של היום מוכנים להסתפק ב-100.000 אשורות כניסה לפלשטינה, שרק עקשנותו הבלתי-רגילה של האיש הזה מנעה משרה זו — וע"י זאת אפשר את הקמת המדינה.

אותה שעה נמוגה התקווה לחיסול מהיר של הסכסוך בחוליה. כששתי הממשלות מאשימות זו את זו בפריבוקציה לצרכי בחירות פנימיות, הועבר הסכסוך לבמה הבינלאומית העליונה.

התופעה המעציבה: מפי סופרי-החוץ הישראליים נתקבל הרושם שמדינת ישראל שוב טעתה בהערכת דעת הקהל הבינלאומית, יצרה הלק"רות פריערבי גם בא"ים.

לאזרח הפשוט הזכיר הדבר עובדה אחת, היסודית במדינה: השנאה ההדדית של העמים במרחב לא פחתה, סיכויי השלום קלושים כיום לא פחות מאשר בכל עת אחרת מאז פרוץ מלחמת-העצמאות.

הכנסת

שני מיליון חלים

כמעט ששה חודשים (לדייק: חסר ארבע ימים) אחרי פתיחתו של החלק הראשון של המושב השלישי, נתפזרה הכנסת לחופשת הפסח שלה, שחודשים וחצי לא חריה יעמדו בצל יום הבחירות.

במשך 178 יום אלה ריכזה הכנסת, במידה שריכוזה את תשומת לב המדינה בענייני משק, בטחון וחוץ, והבהירה את אי יכולת המדינה לעמוד מבלי התקשרות ברורה עם המערב, ובמיוחד: ארצות הברית של אמריקה.

אותם ימים נוכחו למעלה מעשרים אלף אזרחים ב-72 ישיבות המליאה, הקשיבו ל-שני מיליון חלים, שנבעו מפיות הח"כים (כמספר המלים בעשרים ספרים בעלי ארבע מאות עמודים כל אחד), שחוקקו 45 חוקים חדשים (רובם הגדול כלכליים), הציעו 68 הצעות לסדר היום ושמועו את התשובות ל-168 שאלות.

שני ח"כים חדשים

אחר שלא פתח את פיו בכנסת, מלבד לקריאת ביניים אחת, שלא הובנה כל צד, כה, ונעדר משיבות הכנסת בחלקן הגדול של השנתיים האחרונות, הגיעה הקריירה הפרלמנטרית של איש סיעה ב', יצחק טבני קין העין-חרודי, לקיצה.

שלושה חודשים לפני תום תקופת כהונת הכנסת הנוכחית, הושבעו דב ליבשיץ, איש התכנון הפוליטי במרכז מפ"ם, וזמנח הר צון, איש עזרת המזרח, כח"כים שיתפשו את מקומם של טבנקין ודב בר גיר, איש השומר הצעיר וחבר קיבוץ עין החורש, שהונה בשליחות בדרום אמריקה.

כהונה הגלויה: גיוס מספר גדול ככל האפשר של ח"כים מפ"מים פעילים בידרי, הם, בשעות הצבעה, לחלקו השני של המרש האחרון של הכנסת הראשונה.

המסקנה הגלויה: יאושו של יצחק טבנקין מתקוותו להמשיך את שיתוף הפעולה בין סיעה ב' להשומר הצעיר, מר-כיבי מפ"ם העקריים.

הבחירות

היכון, רוצו!

כאשר יצאו עשרות הח"כים מאולם המליאה בשעה עשר בערב, היה ברור לעיני רבים מהם, לפחות, שבעוד ארבעה חודשים שוב לא יהיו ח"כים. הסיבה: חמש עשרה דקות לפני כן אישרה הכנסת את חוק הבחירות לכנסת השנייה, 27 יום אחר התיאור ממשלת בן-גוריון, שנסתכסה עם שותפה לקואליציה: הותיים.

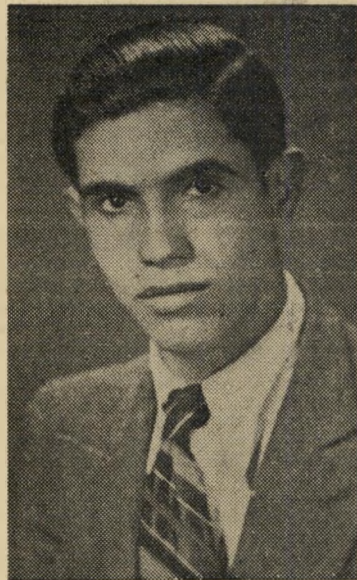
בעוד מאה יום, בשלושים ליולי, יבחשו לפחות 750 אלף תושבים (שהם כשמונים אחוז ממספר בעלי זכות הבחירה, מידת השתתפות מקובלת בבחירות ישראליות) באוסף ח"כים חדשים, מתוך קהל המפלגות הבטוחות בכוחן לרכו, בהתאם

לחנאי המינימום של אחוז אחד לייצוג בכנסת, 8000 קולות לפחות.

יום החמישי הארוך: יעדת החוקה ישיבה ביום הרביעי מבוקר ועד חצות, זיכית את חבריה בהפסקה בת תשעים דקות לסעודת צהרים וערב, ליטשה, סופית, את נוסח חוק הבחירות, רשמה את העשרות הרבות של ההסתייגויות.

לבסוף, ביום החמישי, נהכנסה המליאה, ישיבה עשר שעות, שמעה את ההסתייגויות למיניהן, הצביעה, דחתה, קיבלה.

יחד עם נאומי פרידה, כשל הלל קוק שהציע, לטובת המדינה, הקמתם של שני בתי מחוקקים: בית נבחרים בן 90 חברים ובית עליון בן 30; בחירות איזוריות וריסון כוחן של המפלגות הכלל ארציות וריסון של שלמה לביא, איש מפא"י מעין חרור, לצמצם את מספר הח"כים ל-107.

יעקב עזרא, נפל בקרב הבן לא ערך

התרכזה בשלוש בעיות יסוד: מספר הח"כים, אחוז המינימום ושיטת הבחירות.

יום הדין הגדול: ברוב מפתיע (60:35) שונתה החלטת ועדת החוקה, שגדילה את מספר הח"כים ל-151, והוחזרה ל-120. כן שונתה החלטה לחייב רוב שני שלישים בכנסת השנייה לשינוי שיטת הבחירות, דבר שיקל על מפא"י, התוכנית לבחירות איזוריות, כדי להגיע לרוב יציב להעביר את הצעת השינוי בהודמנות הראשונה במושב הכנסת החדשה.

לבסוף אושר הסעיף המשונה, המגביל את השתתפות נציגי המפלגות בכנסת, רק אלה מביניהם, שזכו באחוז מכלל הקולות, רשאיות לשלוח את נציגיהן לכנסת.

שאל איש מק"י: מדוע להגביל לאחוז אחד, מחר יגבילו בחמשה אחוזים, בעשרים וחמשה.

החוק איש הפועל המזרחי אחריו: כל מפלגה גדולה היתה בצעירותה קטנה, מעוות קולות.

אך כאשר נסתיימה הישיבה, והח"כים התעתדו לצאת לפגרת הפסח בת החדש, ידעו המפלגות והעם, כי ניתן האות; עליהן להתחיל בריצה אחר קולות הבוחרים, שיקבעו ביום הדין הגדול, מי ישב בארבע שורות הספסלים, המסודרות בחצי גורן, כבניין שברחוב המלך ג'ורג', ויעצב את גורל העם.

המאשה

דבר עם קפול!

שר האוצר אליעזר קפלן ישב בכורסתו הרכה, במשרדו, שטוף בעיון בניירות של פניו, צילצול חד של הסלפון הסריע את הדומיה.

מדברת לונדון, השגרירות הישראלית, מר א. רוצה לסיים עסק זה וזה. הוא קובע שראה אותך בקריה בתל-אביב. אליעזר קפלן קימט את מצחו, השתדל להעלות בזכרונו את דמות המעונין. צליל השם לא היה זר לו. הוא לא יכול להכיר חיש.

"יתכן מאד", ענה לבסוף, "הרבה אני שים ראיתי".

"הלקוח טוען, שדיבר בענין זה גם עם דוליק (דוד הורוביץ)".

"יתכן מאד! שלוחתו הנה!"

הלקוח הגיע לתל-אביב, כנראה, על חש-בון המדינה. אליעזר קפלן כיוון אותו ל-דוליק.

בראות דוד הורוביץ את הלקוח, רתח כולו. "הרי סירבתי לך בהחלט, איך יכולת, אדוני, להסתמך עלי בלונדון!"

פני האורח לא זעזעו.

"לא אמרתי בלונדון שנענית לבקשתי. אמרתי שדיברתי אתך".

הדלת נפתחה, נכנס אליעזר קפלן. שר האוצר נעץ את עיניו ביושב והפליט: "כמדומני שאני רואה אותך בפעם הראשונה בחיי; איך הסתמכת עלי בשגרירות הלונדונית?"

"אני לא אמרתי, שראית אותי, רק קבעתי שראיתי אותך, ואכן ראיתי אותך, כש"יצאת מן המשרד ונכנסת למכונית שלך..."

איך סידר מר א. את ענייני לא נתברר. אבל ידוע ששר האוצר דרש מהממשלה, לשלוח חוזר לכל צירויות ישראל בעולם, שלא יתחשבו בכל המלצה שהיא, אם אין היא נושאת אישור מהקריה עם חותמת הממשלה עליו.

חקלאות

האיב המשותף

בחדר שקט ביפו, בבית ערבי לשעבר, הקימה הממשלה מטה למלחמה חמית. לרשותו העמידה אוירונים, כלי רכב, חיי לים, שוטרים ואם יהיה צורך, ניתנה הרשות לגייס את כל בני הנוער במספר הדרוש. בראש המטה לא הועמד חייל, אלא איש מדע ותיק — ד"ר פלג.

ככל מטה סדיר, רשמו הד"ר פלג ורעוזריו את תנועות האיב, על פני המרקים הגדולים, המשתרעים בין האיב ור הארץ. הם חילקו כרוזי הסברה, המפרטים את הפעולות, שיש לנקוט בהן במקרה, שהאיב הנורא — הארבה — יפלוש.

ברגע שנראית להקת ארבה, על האזרח להיידע מיד לתחנת המשטרה הקרובה ביותר, אי לממונים על המלחמה בארבה. האנשים, ששמעו מפי ותיקים על השמות, שעשה הארבה בשתי פלישות קודמות לארץ, שמעו גם על מחסנים גדולים של סוכין וחומרים חמימים, שיפוזרו על פני הארץ.

כאשר הגיע הפולש לעבר-הירדן, עלתה המתחיות. ממשלת הירדן הכריזה על גיוס כללי של כל הצעירים, אך האמצעים שהיו בידיה לא הספיקו לביצוע העבודה הדרושה. חלק מתקציב הירדן למלחמה זו בא מתרומה של 3 מיליון לירות, שניתנה

לו להתלוצץ, כי הארבה מהסס לפלוש לישראל, פן יאכלוהו התושבים הרעבים ל-שר.

עד אשר, השבוע עלה שוב הארבה על הפרק. הפעם היה מדובר באמצעים למלחמה בחיות רחוקה יותר: איראן. שם פלשו מאות מיליונים החסילים, הפכו מ-עים נרחבים לשממות חשופות. האמריקאים, המארגנים את המלחמה בארבה ביאיראן, פנו לממשלת ישראל בשאלה, אם היא מוכנה לעזור להם במלחמה באויב המשותף לכל המרחב. התשובה היתה חיובית: הממשלה, יחד עם המועדון לתעוררה, תעמיד לרשות האמריקאים את האוירונים הקטנים, שנועדו לאותה מטרה בארץ. יום אחרי זה, קיבלה הממשלה הודעה שניה: תודה רבה, אבל אין צורך. מפני שעירק סברה, כנראה, שאוירונים אמריקאים הנושאים בבסגם אוירונים ישראליים קלים יעברו מעל שמי עירק.

תורת האומה

הח' המה

זעקה מרה פרצה מדירת מול עזרא, ברחוב נווה, שבעיר התחתית בחיפה. "הגנו מצטערים להודיע, כי יעקב בנך נפל בקרב", נאמר בהודעה מטעם קצין העיר בחיפה, שנמסרה במאי 1948 לאם המתפחת בבכי. יעקב, בן 18, ססיים את תקופת שרותו כפקיד מתחיל בבנק אפ"ק בחיפה, התגייס לצבא, חודש אחרי גיוסו נפל בקרבות יד מרדכי.

אחרי שבועיים קבלה האם השכולה מכתב תנחומין מאת מפקד הפלוגה, רב סרן משה נצר; וכן את קלף התנחומים בחתימת שר הבחון. באוקטובר 1948, בעת שחרור יד מרדכי, נערכה קבורת החללים, שנפלו בקרב על הנקודה. ביניהם יקבר גם יעקב עזרא. לאם, שביקרה מאז 7 פעמים את קבר בנה, נמסר שעון יד, שנמצא בין בגדיו; ליד קברו הוצב לוח זכרון עם ציון שמו.

משרד הבטחון אישר לאם תגמולין חדשים בסך 22 ל"ה, שקיבלתם עד סוף יוני 1950. אולם כאשר באה מול עזרא לאגף השקוב, בחיפה על מנת לקבל את תמיכת חודש יולי, קיומה פקיד נזעם ואמר: מה פתאם לשלם לך תגמולין — הרי הבן שלך חי! תחילה סברה האם השכולה, כי אין הפקיד אלא חומד לצון, אולם לאחר ימים מספר התברר לה, כי הענין רציני מאד. נודע למשרד הבטחון, כי יש בן (שני) למול עזרא בסוריה, ונעזר החשד, שגם יעקב הצטרף אליו.

פקיד משרד הבטחון הסבירו לאם, כי

חסידי הארבה הפולש לא פלש

נמצאות בידיהם ידיעות שבנה חי וערק מן הצבא. אולם שעה שהאם המוועזת התחננה, כי יגלו לה את מקום הימצאו — ענו לה: "לכי חפשי אותו בעצמך!" אם המתהחי המעלפה.

האם השכולה התרוצצה ממשרד למשרד, רד בחיפושים אחרי עקבות בנה; אך הדלתות נעולות, פקיד אחד משלה לחברה, וזה מראה לה את הפתח.

ביום אחד הודיעה האם, כי סימן מובהק בידה לזיהוי גופת בנה: בגלי צעיר שבר